

AZ EURÓPAI UNIÓ PARLAMENTI ELNÖKEINEK
KONFERENCIÁJAII. NAPIRENDI PONT: KÖZELEBB A VÁLASZTÓKHOZ:
REGIONALIZMUS EURÓPÁBAN ÉS EURÓPA KULTURÁLIS
IDENTITÁSÁNAK MEGŐRZÉSE

RÉGIÓK ÉS REGIONALIZMUS

A régióknak nincs általánosan elfogadott meghatározása. Alapvető jellemzője, hogy területileg lehatárolt, nagyságrendileg a nemzeti és a települési szint közé sorolható, de ezeken túl számos tényező alakíthatja ki az egyes régiók határait, jellemzőit: a földrajzi sajátosságok, a nyelv, a kultúra, a történelmi hagyományok, a gazdasági-társadalmi fejlődés, illetve az ezekből fakadó sajátos identitás (az Európai Parlament Állásfoglalása a Közösség regionális politikájáról és a régiók szerepéről, [Doc. A2-218/88](#); Keating [1998](#)).

A két legfontosabb régióformáló folyamat egyike a regionalizáció, amely során jellemzően az állam „felülről lefelé” jelöl ki megfelelő önállósággal rendelkező területi egységeket. A másik a regionalizmus, amely „alulról felfelé” szerveződő, a szubnacionális területi egységek szerepét az állami szinttel szemben erősíteni kívánó politikai, szellemi irányzat (Nemes Nagy [2009](#), lásd továbbá: Fawcett [2004](#)).

A kulturális és nyelvi sokszínűség az európaiság meghatározó jegye. A nemzeteként és akár régióként is egyedi kultúrákból összeálló közös európai kulturális örökség gazdag értéktárát minden európai polgár magáénak érezheti. Az európai polgárok egymást erősítő identitáselemek hordozóiként kötődnek Európához, országukhoz és régiójukhoz is, vagyis ragaszkodnak a szűkebb és tágabb szülőföld által biztosított otthonossághoz. A különböző szintű kötődések nem egymás ellenében alakulnak. Ugyanazon a területen az Európához, az országhoz vagy az adott régióhoz való kötődés egyaránt magas mértékét is tapasztalhatjuk (Charron et al. [2022](#)). Az európai identitás alkotóelemeinek tekinthetjük a nemzeti, a regionális, de akár a lokális identitáselemeket is.

Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének határozata [\[1334\(2003\)\]](#) szerint a regionális autonómia „lehetővé teszi az államon belüli kisebbségi csoportok jogainak gyakorlását és kulturális identitásuk megőrzését, miközben bizonyos garanciákat nyújt az állam egységére, szuverenitására és területi integritására”.

Az [1811 \(2007\) számú ajánlásában](#) pedig kifejezte, hogy meg van győződve „a regionális kormányzás eredményeiről, a szubszidiaritás hatékonyságáról és a közelség demokratikus erejéről”. Emiatt javasolta az Európai Uniónak is a régiók szerepének erősítését.

Az EU regionális politikájának alapjait a Szerződések rögzítik. Az EUSz [3.](#) cikke kimondja, hogy az Unió előmozdítja a területi kohéziót, de leszögezi, hogy tiszteletben tartja a kulturális és nyelvi sokféleséget, valamint biztosítja Európa kulturális örökségének megőrzését és gyarapítását. Az EUMSz [167.](#) cikke szerint az Unió tiszteletben tartja a nemzeti és regionális sokszínűséget. Az Unió regionális politikájának középpontjában a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése áll, amelynek jogalapja az EUMSz [174–178.](#) cikke. Alapvető fontosságú a régiók szempontjából a szubszidiaritás elve (EUSz [5.](#) cikke) is.

A regionális társadalmi-gazdasági együttműködés kulcseleme az Interreg (Európai Területi Együttműködés), amely határokon átnyúló programok finanszírozásával mozdítja elő az európai területi együttműködést [\[\(EU\) 2021/1059 rendelet, \(EU\) 2021/1060 rendelet\]](#).

Az Unión belül a regionális érdekek képviselőjének legfontosabb intézménye a [Régiók Európai Bizottsága](#), amely véleményezi a helyi és regionális önkormányzatokat közvetlenül érintő szakpolitikákat.

Az Európai Területi Együttműködési Csoportosulások / Európai Területi Társulások ([EGTC/ETT](#)) olyan jogi személyiséggel rendelkező szervezetek az Unión belül, amelyek által a tagállamok közös szolgáltatások biztosításával elősegítik a határokon átnyúló, transznacionális és interregionális együttműködést [\[1082/2006/EK rendelet\]](#).

Az Európai Unió a regionális statisztikai adatok gyűjtése és összehangolása érdekében létrehozta a statisztikai célú területi egységek nomenklatúráját (NUTS). Ezt a területi rendszert használják a gazdasági-társadalmi elemzésekhez, és alapja a kohéziós politikának [\[1059/2003/EK rendelet\]](#). ♦

1

A LAKOSSÁG INTÉZMÉNYEKBE VETETT BIZALMA, EU-27 (százalék)

KÜLSŐ KÖR: helyi közigazgatás

BELSŐ KÖR: nemzeti kormány

2

AZ EURÓPAI UNIÓ REGIONÁLIS POLITIKÁJÁNAK HATÁSAI, EU-27

Az Ön területén zajló, uniós finanszírozású projektek hatására uniós polgárnak érzi-e magát? (százalék)

3

A KULTÚRÁHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS ELŐMOZDÍTÁSA

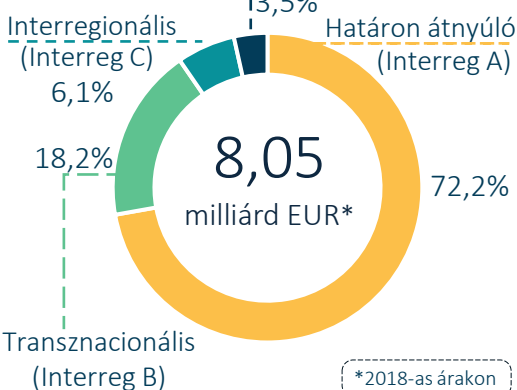
- ✓ A szabad és egyenlő hozzáférés és részvétel biztosításával.
- ✓ A kulturális örökség védelmével a társadalmi kohézióért.
- ✓ A kulturális és nyelvi sokféleség tiszteletben tartásával.
- ✓ A digitális megosztottság megelőzésével.

§ A kultúra alapvető emberi jog

5

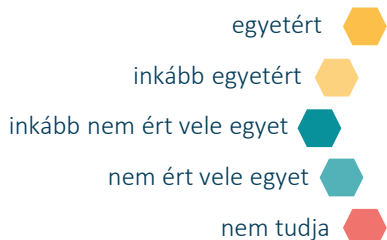
HATÁROKON ÁTNYÚLÓ REGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉST TÁMOGATÓ FINANSZÍROZÁSI PROGRAMOK (INTERREG) KÖLTSÉGVETÉSE, 2021–2027

Legkülső régiók együttműködése (Interreg D)

4

MENNYIRE ÉRT EGYET AZZAL, HOGY A REGIONÁLIS ÉS KISEBBSÉGI NYELVEKET VÉDENI KELL?, EU-27 (százalék)

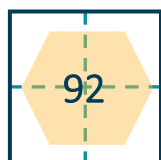

6

STATISZTIKAI CÉLÚ TERÜLETI EGYSÉGEK NÓMENKLATÚRÁJA (NUTS)

Régiók száma (darab), besorolás alsó és felső népességszáma

Főbb társadalmi-gazdasági régiók

NUTS 1

3,0–7,0 millió fő

Alaprégiók regionális politikák alkalmazására

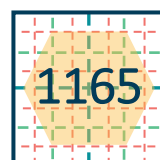

NUTS 2

0,8–3,0 millió fő

Meghatározott célú kisebb régiók

NUTS 3

0,15–0,8 millió fő

FORRÁSOK

- 1 Európai Bizottság (2024): [Eurobarométer gyorsfelmérés 539.](#) | 2 Európai Bizottság (2023): [Eurobarométer gyorsfelmérés 531.](#) |
- 3 Az Európai Unió Tanácsa következtései a kultúrához való hozzáférés javításáról és előmozdításáról ([C/2024/7446](#)) |
- 4 Európai Bizottság (2023): [Eurobarométer 540. különkiadás](#) | 5 Az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2021/1059 rendelete](#) |
- 6 Az Európai Parlament és a Tanács [1059/2003/EK](#) rendelete, [Eurostat](#): NUTS Megfelelési táblázatok (2025. 03. 25.)